

ПРИЧИНИ ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВА ЯК ВИЗНАЧНА ОСОБЛИВІСТЬ ПРАВОЗАСТОСОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Хребтова Алеся Анатоліївна

*кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Дубовик Ольга Ігорівна

*студентка I курсу факультету економіки і управління
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Проблема тлумачення права є традиційною проблемою правової сфери, особливо тлумачення правових норм відіграє важливу роль у процесі правозастосування. Це найважливіша умова правильного розуміння і застосування права. Без пояснення складні правоохоронні процеси були б надзвичайно складними, а в деяких випадках неможливими. Сторічний юридичний досвід та юридична практика підтвердили необхідність тлумачення [1, с. 9].

Необхідність тлумачення виникає внаслідок багатьох факторів як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Водночас можна сказати, що необхідність тлумачення зумовлена не тільки технічною недосконалістю зовнішньої форми деяких правових норм, як-от їх незрозумілість і двозначність, а й випливає із самої природи правозастосування, оскільки сама природа правових норм передбачає необхідність їх тлумачення.

Кожна норма права встановлює певні суспільні відносини, а ці суспільні відносини, насамперед, закріплюються в нормі права. Окремі види конкретних правовідносин, що визначені правовими нормами, є не тільки кількісними й мають індивідуальні ознаки, а й одночасно з тим мають й істотні ознаки, властиві всім подібним відносинам. При застосуванні до них правових норм індивідуальність цих відносин породжує питання, відповіді на які можна отримати лише шляхом тлумачення [2, с. 23].

Об'єктивною підставою для тлумачення є загальний характер правових норм, у зв'язку з чим у них неможливо точно вказати всі

конкретні життєві ситуації. Відповідно до загального закону ентропії, передача будь-якої інформації супроводжується втратою певної частини інформації, тому інформація кодується з певним запасом – її носій більший за обсяг інформації, що передається. Натомість законодавець має сформулювати максимально стислий нормативний текст з урахуванням потреб практики, яка у свою чергу потребує більшої кількості та широти пояснень.

Можливість виникнення в суспільному житті нових відносин і життєвих ситуацій, яких не існувало на момент створення закону або що не отримали широкого розвитку, а також поширення ситуацій, які не були особливо задумані законодавцем, але які виникли в силу їх абстрактного характеру, також створили потребу в тлумаченні [3, с. 14].

Слід пам'ятати, що законодавство та тлумачення є окремими процесами, відмінними один від одного. Інтерпретатори законодавчих норм не є творцями права. Їм лише потрібно знайти і визначити волю народу, яка буде виражена в нормативному акті. Предметом дослідження тлумачення є правові норми, за межі яких не можна вийти через необхідність суворого дотримання системи законності [4, с. 35].

Отже, підсумовуючи, можна сказати, що тлумачення є досить складним процесом, результатом якого може бути як правильне, так і неправильне розуміння правової норми, спотворення її змісту та породження помилок. Ця тема набуває ще більшого значення у зв'язку з діяльністю державних органів і посадових осіб щодо застосування правових норм до конкретних життєвих відносин. Це підтверджує неоднорідність сучасної правозастосовної практики, насамперед судової. Причиною цього прийнято вважати недосконалість чинного законодавства.

Водночас більш поглиблений аналіз питання показує, що існують значні проблеми саме з загальним поняттям правотлумачення, а не його окремими прогалинами та суперечностями. Щоб уникнути помилкового застосування, спочатку визначається зміст законодавчої норми, використовуючи всі відомі методи і прийоми інтерпретації, поки фактичний її зміст не стане повністю зрозумілим.

Література:

1. Власов Ю.Л. Проблеми тлумачення норм права: монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. 327 с.
2. Саміло Г. О. Проблеми тлумачення правових норм : навч-метод. посібник. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. 216 с.
3. Косцова І.П. Системне тлумачення норм права : дис. канд. юрид. наук : 12.00.01. ІваноФранківськ, 2016. 200 с.
4. Власов Ю.Л. Проблеми тлумачення норм права: монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. 416 с.